

OPETUSHALLITUS

SUOMI-KOULUJEN OPETTAJIEN KOULUTUSPÄIVÄT 10.8.2012

Tulevaisuuden taitoja Tuntijako ja opetussuunnitelman perusteet

Irmeli Halinen

Opetussuunnitelmat –yksikön päällikkö

OPETUSHALLITUS

OPETUSHALLITUS

OPETUS JA OPPIMINEN

KOULUN OPETUSSUUNNITELMA
ja sen varaan rakentuva
vuosisuunnitelma

KUNNAN OPETUSSUUNNITELMA

*Paikalliset
tarpeet*

Laatukriteerit

*ja
linjaukset*

Opettajan-
koulutus

Oppimateriaali

Opetussuunnitelman perusteet 2004

Valtioneuvoston asetus tavoitteista ja tuntijaosta 2001

Perusopetuslaki ja -asetus 1998

Miksi muutosta tarvitaan?

- Koulua ympäröivä maailma muuttunut olennaisesti 2000-luvun alun jälkeen – globalisoitumisen vaikutus
  - lasten ja nuorten kasvuympäristön muutos, tiedon luonteen ja määrän, tiedontuottamisen ja tiedonvälityksen muutos, teknologinen muutos, työn luonteen muutos, väestörakenteen muutos, luontoympäristön muutos jne.
- Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen on muuttunut
  - identiteettiin liittyvät kysymykset, itseohjautuvuus ja vastuullisuus, itsensä ilmaiseminen, vuorovaikutus- ja dialogitaidot, yhdessä tekemisen taidot, ajattelun ja ongelmanratkaisun taidot, tiedon tuottaminen verkostoissa jne.
- Opetuksen sisältöä, pedagogiikkaa ja koulujen työkäytänteitä on tarpeen tarkastella ja uudistaa suhteessa toimintaympäristön ja osaamisen muutoksiin

Miksi muutosta tarvitaan?

- Toimintaympäristön muutos on otettava huomioon, mutta samalla huomattava, että me itse muovaamme muutosta ja tulevaisuutta
- Koulun rooli tulevaisuuden rakentajana on keskeinen
- Oppimisen taito on entistä tärkeämpää minkä ikäisenä tahansa
- Suomalaisessa kouluväessä on valtava potentiaali viisautta, tietoa ja taitoa, jonka varassa tulevaisuutta on hyvä rakentaa

Muutoksessa ratkaistavia kysymyksiä

- Mitä on tulevaisuuden sivistys? Millaista osaamista tarvitaan? Millainen työskentely tuottaa haluttua osaamista ja sivistystä?
- Miten muutos toteutuu kuntien ja koulujen toimintakulttuurissa sekä jokaisella oppitunnilla?
- Millaisia taitoja opettajat ja koulun muu henkilöstö tarvitsee kyetäkseen työskentelemään tulevaisuuden sivistystä ja osaamista edistävällä tavalla?
- Mikä on opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman merkitys opettajan ja kouluyhteisön työn ohjaajana ja tukijana?

Hallitusohjelman tavoitteita esi- ja perusopetukselle

Yleisiä tavoitteita

- Esi- ja perusopetusta kehitetään koko ikäluokalle yhteisenä, tasavertaiset edellytykset turvaavana opetuksena
- Lähtökohtana lähikoulu ja yhtenäinen peruskoulu - koulujen eriytyminen estetään
- Edistetään kestäväää kehitystä
- Kehitetään koulujen toimintakulttuuria ja opetuksen sisältöä

Painopisteitä perusopetuksen tavoitteille ja tuntijaolle

- Vahvistetaan taito- ja taideaineiden opetusta
- Vahvistetaan liikuntaa
- Vahvistetaan yhteiskunnallista kasvatusta ja arvokasvatusta
- Vahvistetaan ympäristökasvatuksen asemaa
- Vahvistetaan oppiaineiden välistä yhteistyötä
- Monipuolistetaan kieliohjelmia

**Valtioneuvoston
asetus 422/2012
(28.6.2012)**

OPEUTUSMINISTERIÖN

Valtioneuvoston asetus 422/2012 (28.6.2012) linjaa kehittämisen suuntaviivat

Soveltamisala:

- esiopetus, perusopetus (oppivelvollisten ja aikuisten), lisäopetus, perusopetukseen valmistava opetus

Sisältö:

- opetuksen valtakunnalliset tavoitteet
- erityiset tavoitteet esiopetukselle, lisäopetukselle, aikuisten perusopetukselle sekä perusopetukseen valmistavalle opetukselle
- oppivelvollisille annettavan perusopetuksen tuntijako
- muille kuin oppivelvollisille annettavan eli aikuisten perusopetuksen tuntijako
- kieltenopetusta koskevat erityissäännökset
- erityisopetusta koskevat erityissäännökset
- erityisen koulutustehtävän saaneen opetuksen järjestäjän antamaa opetusta koskevat erityissäännökset
- erinäiset määräykset

Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteet Valtioneuvoston asetus 422/2012

- Tavoitepykälät otsikoinniltaan lähes samat kuin vuoden 2001 asetuksen pykälät
  - 2 § Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen
  - 3 § Tarpeelliset tiedot ja taidot
  - 4 § **Sivistyksen**, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteet

Valtioneuvoston asetus 422/2012

2§ Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen (1)

- Opetuksen ja kasvatuksen keskeinen tavoite:
  - tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen
- Millaiseksi ihmiseksi kasvatetaan:
  - hyvinvoiva, tasapainoinen ja myös itsetunnoiltaan terve ihminen, jolla on hyvät tavat
  - toisia ihmisiä ja erilaisuutta kunnioittava
  - elämää, ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksia ja luontoa kunnioittava
  - perinteitä tunteva ja ymmärtävä
  - yhteistyöhön kykenevä sekä demokraattisessa ja tasa-arvoisessa yhteiskunnassa toimimaan kykenevä
  - yhteiskunnan vastuullinen ja aktiivinen jäsen, kestävä kehitystä edistävä

2§ Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen (2)

- Kasvatustyötä ohjaavat periaatteet:
  - Edistetään kulttuurien sekä aatteellisten, maailman-katsomuksellisten ja uskonnollisten, kuten kristillisten, perinteiden sekä länsimaisen humanismin **perinteen tuntemista ja ymmärtämistä**
  - Edistetään elämän, ihmisarvon loukkaamattomuuden, ihmisoikeuksien, luonnon ja toisten ihmisten **kunnioittamista**
  - **tuetaan oppilaiden kasvua** tasapainoiksi ja terveeseen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi
  - Edistetään oppilaiden **terveyttä ja hyvinvointia sekä kasvua hyviin tapoihin**
  - Tuetaan oppilaiden kasvua erilaisuuden kunnioittamiseen sekä **vastuullisuuteen, yhteistyöhön ja toimintaan**, joka edistää ihmisryhmien, kansojen, aatteiden, uskontojen ja kulttuurien välistä kunnioitusta ja luottamusta
  - Tuetaan oppilaan kasvua aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi ja **luodaan edellytyksiä toimia** demokraattisessa ja tasa-arvoisessa yhteiskunnassa sekä **edistetään kestäväää kehitystä**

3§ Tarpeelliset tiedot ja taidot (1)

- Opetuksen keskeinen tavoite
  - Oppilaan laajan yleissivistyksen muodostuminen, maailmankuvan avartuminen ja syventyminen
- Opetuksen sisällön määrittelyn lähtökohta
  - Opetettavan tiedon tulee perustua tieteelliseen tietoon
- Opetuksen sisältöalueiden määrittely
  - Ihmisten tarpeet ja tunteet
  - Kulttuuri, taiteet ja kirjallisuus
  - Ympäristö ja luonto
  - Historia ja yhteiskunnan perusteet
  - Uskonnot ja elämäkatsomustieto
  - Talous ja teknologia

3§ Tarpeelliset tiedot ja taidot (2)

- Tavoiteltava laaja-alainen osaaminen
  - Ajattelun taidot
  - Oppimaan oppimisen taidot
  - Omatoiminen ja kriittinen tiedonhankinta (4§:stä)
  - Vuorovaikutuksen ja yhteistyön taidot
  - Terveysteen, hyvinvointiin liittyvät valmiudet
  - Turvallisuuteen ja arjenhallintaan liittyvät valmiudet
  - Eettiseen ajatteluun ja toimintakykyyn liittyvät valmiudet
  - Aktiivisen kansalaisuuden ja yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan edellyttämät valmiudet
  - Kansalaisvalmiudet sekä tiedot työelämästä ja yrittäjyydestä
  - Kestävän kehityksen edistämisen edellyttämät valmiudet
  - Luovuus

3§ Tarpeelliset tiedot ja taidot (3)

- Eri tiedonaloihin liittyvä tavoiteltava osaaminen
  - Äidinkielen monipuolinen suullinen ja kirjallinen hallinta
  - Valmiudet vuorovaikutukseen myös toisella kotimaisella kielellä
  - Matemaattis-luonnontieteellisen ajattelun ja soveltamisen perusteet
  - Talous- ja kuluttajataidot
  - Taiteen, käsityön ja liikunnan taidot
  - Tieto- ja viestintäteknologian käyttöön liittyvät valmiudet (4§:stä)

4§ **Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen (1)**

- Opetuksen järjestämistä ohjaavat periaatteet
  - Kasvatuksessa, opetuksessa ja ohjauksessa sekä kaikessa koulun toiminnassa tulee **aktiivisesti vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta**
  - Kasvatus ja opetus tulee järjestää **yhteistyössä** kotien ja huoltajien kanssa
  - Kasvatus ja opetus tulee järjestää siten, että se **edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä**
  - Opetuksessa on otettava huomioon erityisesti **sukupuolten väliset kasvun ja kehityksen erot**
  - Opetuksessa **vahvistetaan edellytyksiä** jatko-opintoihin ja **halua** koko elämän kestävään oppimiseen

4§ Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen (2)

- Oppilashuollon järjestämistä ohjaavat periaatteet
  - Oppilashuollon tulee edistää oppilaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä ja hyvinvointia
  - Oppilashuollon tulee siten turvata **hyvän kasvun ja oppimisen sekä koulunkäynnin edellytykset**

4§

OPETUSHALLITUS

Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen (3)

- Toimintakulttuurin ja oppimisympäristön järjestämistä ohjaavat periaatteet
  - Toimintakulttuurin ja oppimisympäristöjen tulee olla **turvallisia ja terveellisiä**
  - Niiden tulee huomioida oppilaiden **yksilölliset tarpeet**
  - Niiden tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja **vuorovaikutusta**
  - Toiminnassa edistetään **työrauhaa**
  - Erityistä huomiota kiinnitetään oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien **varhaiseen tunnistamiseen ja tukitoimien oikea-aikaiseen kohdentumiseen** sekä syrjäytymisen ehkäisemiseen
  - Oppilaita tulee ohjata ja kannustaa **omatoimiseen ja kriittiseen tiedonhankintaan** ja antaa heille **valmiudet sitä edellyttävään tv:n käyttöön**
  - Oppilaita autetaan jäsentämään ja **hyödyntämään oppimaansa**

Tuntijakoratkaisu

Valtioneuvoston asetus 422/2012

- Nivelvaiheet 2. ja 3. vuosiluokan sekä 6. ja 7. vuosiluokan välissä kaikissa aineissa
- Kieltenopetuksessa siirtymää alemmille vuosiluokille; B1-kielen opetus varhennetaan alkamaan 6. luokalla
- Ympäristöoppia 6. vuosiluokan loppuun asti
- Uskontoa 1 vvt vähemmän 7.-9. vuosiluokilla
- Historiaa ja yhteiskuntaoppia 2 vvt enemmän 4.-6. vuosiluokilla, yhteiskuntaopin tuntimäärä säädellään aiempaa selkeämmin
- Taide- ja taitoaineissa ns. välystunteja sekä oppilaalle valinnaisten aineiden tunteja kiinnitetty kaikille yhteiseen opetukseen 4 vvt (musiikki 1, kuvataide 1, liikunta 2); kotitalous luetaan taide- ja taitoaineisiin; ns. välystunteja 1 vvt vähemmän kuin aikaisemmin
- Valinnaisten aineiden tuntimäärä 9 vvt (- 4 vvt); näihin aineisiin kohdennettavasta 3 vvt:n lisäyksestä päätetään keväällä 2013
- Valtio tukee valinnaisten kielten ylimääräistä opetusta; pohditaan A2-kielen tarjoamisen säätämistä opetuksen järjestäjille pakolliseksi

Opetussuunnitelma- työ (esi-, perus-, lisäopetus)

Opetussuunnitelmauudistuksen linjoja (1)

- Opetussuunnitelman valtakunnallisten perusteiden laadinta on Opetushallituksen vastuulla. Työssä OPH haluaa
  - rakentaa esiopetuksen, perusopetuksen ja lisäopetuksen nykyisille vahvuuksille ja kehittää niitä suhteessa toimintaympäristön muutosten asettamiin vaatimuksiin,
  - avata ja syventää oppimiskäsitystä, vahvistaa tietoa luovaa, yhteisöllistä ja oppilaiden tarpeet huomioon ottavaa oppimista monipuolisissa oppimisympäristöissä,
  - määritellä tavoitteet tulevaisuudessa tarvittavasta sivistyksestä ja laaja-alaisesta osaamisesta käsin opetuksen eheyttämistä ja taitojen merkitystä vahvistaen,
  - määritellä toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet siten, että lähtökohtana on oppilaiden monipuolisen kasvun tukeminen, erityisesti identiteetin vahvistaminen sekä vuorovaikutteinen, toisia kunnioittava ja kestävä kehitystä edistävä toimintatapa,

Opetussuunnitelmauudistuksen linjoja (2)

- tarkastella, jäsentää ja karsia opetukselle asetettavia sisältöjä siten, että voidaan paremmin keskittyä olennaiseen,
- antaa tilaa ja tukea paikalliselle pedagogiselle kehittämiselle,
- kannustaa opetuksen järjestäjiä liittämään opetussuunnitelmatyö opetuksen ja koulutuksen paikalliseen ja kansalliseen strategiseen kehittämiseen
- toteuttaa opetussuunnitelman perusteiden rakenteistaminen ja sähköistäminen tavoitteena joustavan opetussuunnitelmatyökalun kehittäminen opetuksen järjestäjien ja koulujen käyttöön.

Oppimiskäsitys lähtökohtana

Opettamisessa ja oppimisessa entistä tärkeämmiksi tulevat:

- oppilaan ja opettajan kohtaamisen luonne - turvallisuus, selkeys, säännöllisyys, tunnetaidot, yhdessä olemisen pelisäännöt, vuorovaikutteisuus
- oppijälähtöiset opetusjärjestelyt ja oppimista tukevat monipuoliset oppimisympäristöt; tv:n rooli
- keskinäisessä vuorovaikutuksessa tapahtuva oppiminen
- oppilaiden/opiskelijoiden osallistuminen, oma pohdinta ja aktiivisuus, oppilaiden tiimityö ja yhteistoiminnalliset työtavat
- opettajien tiimityö ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa, huoltajat ja asiantuntijat koulutyön tukena
- oppiaineiden yhteistyö ja integraatio
- koulussa ja muualla opitun yhdistyminen

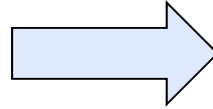

OPETUSHALLITUS

Mitä? → Miten?

Mitä?

Miten?

- Jos haluat vahvistaa uteliaisuutta, salli kyseleminen
- Jos haluat kehittää ongelmanratkaisutaitoa, kytke asiat tosielämän ongelmiin ja kannusta oppilaita etsimään ratkaisuja yhdessä
- Jos haluat edistää ymmärrystä, liitä eri oppiaineisiin kuuluvia asioita toisiinsa
- Jos haluat kasvattaa yhteiskuntaa rakentavia kansalaisia, edistä kaikkien mukanaoloa ja osallistumista, anna tilaisuuksia vaikuttaa ja edistä myönteistä, ei kielteistä, kriittistä ajattelua
- Älä koskaan nolaa oppijaa

Marita Aho, EK 5.6.2012/mukaellen IH

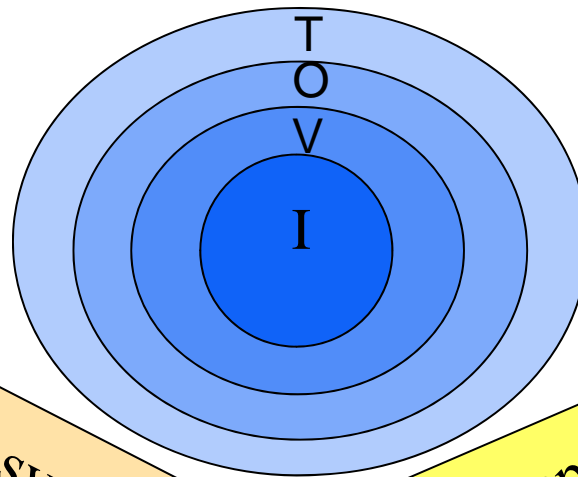

T = tulevaisuusorientaatio, vastuullisuus, osallisuus

O = oppimisen taidot, laaja-alaiset luku- ja kirjoitustaidot
tiedonalojen perustiedot ja taidot

V = vuorovaikutus, yhteistyö, liittyminen ja
sitoutuminen

I = identiteetti, itsensä arvostaminen ja ilmaiseminen

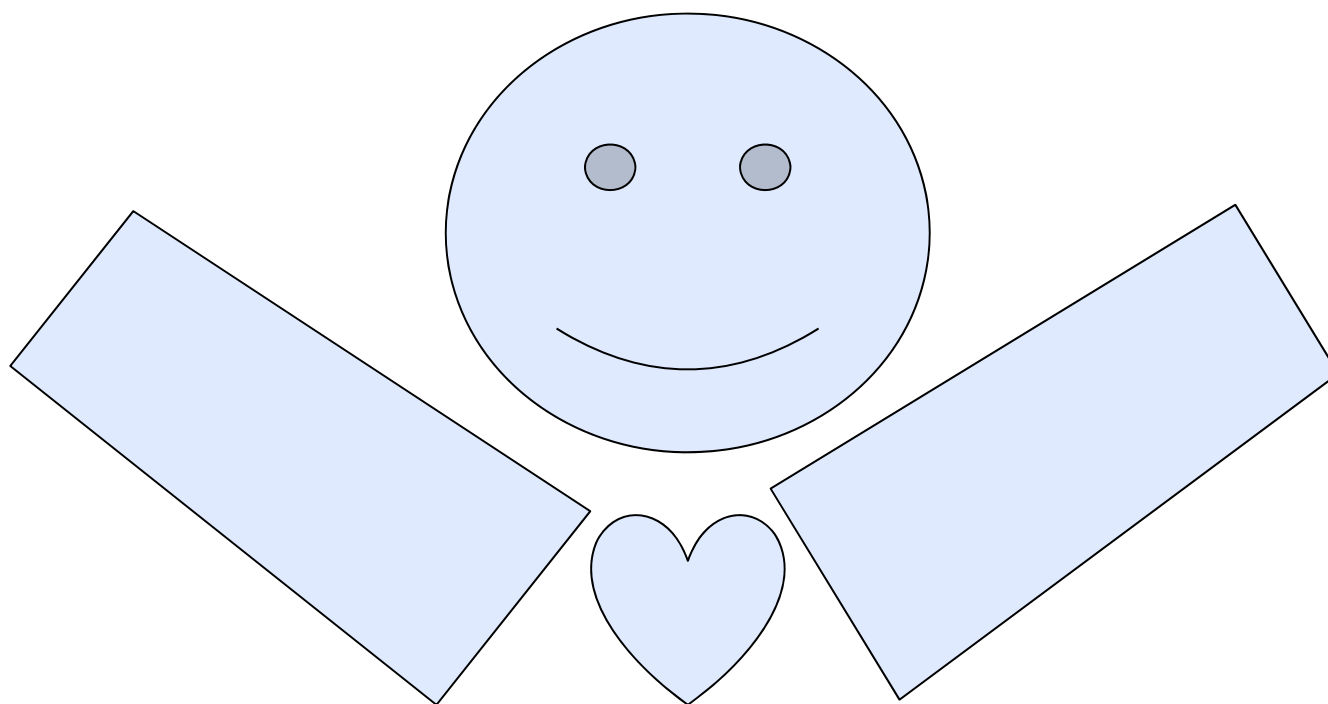

Koulu oppilaiden kasvua
tukevana yhteisönä

K

Koulu oppilaiden erilaiset
lähtökohdat ja tarpeet huomioon
ottavana oppimisympäristönä

Opetussuunnitelmaudistuksen tavoitteita

Opetussuunnitelmatyö on jatkuva prosessi

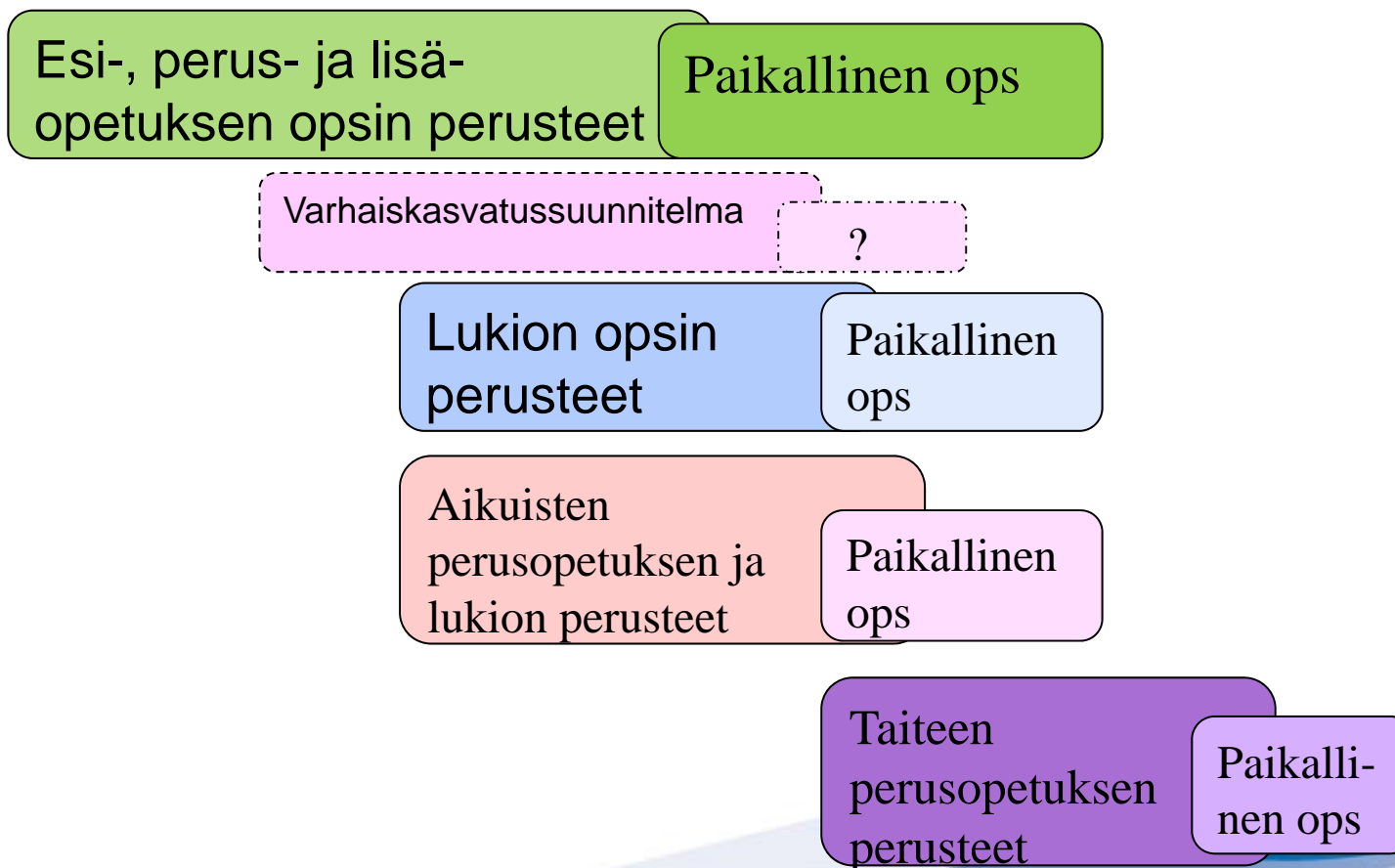
- Kansallinen perustetyö viime vuosina
  - Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet uudistettiin 2009
  - Esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvut 4 ja 5 (Kasvun ja oppimisen tuki, Oppimisen ja koulunkäynnin tuki) uudistettiin 2010
  - Aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet uudistettiin 2011
  - Aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen opetussuunnitelman perusteet annettiin 2012
  - Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet annettiin 2012
- Paikallinen opetussuunnitelmatyö
  - Kansallisten uudistusten pohjalta tehty paikallinen opetussuunnitelmien laadinta ja uudistaminen
  - Paikallisista tarpeista lähtevä kehittämistyö

OPETUSHALLITUS

Yleissivistävä koulutus uudistuu: Opetussuunnitelmatyö 2012 - 2017

2012   2013   2014   2015   2016   2017

POHDITTAVIA KYSYMYKSIÄ

- Mitä odotuksia Suomi-kouluilla on yleissivistävän koulutuksen uudistusprosessin suhteen?
- Mitä annettavaa Suomi-kouluilla on opetussuunnitelman perusteiden uudistamistyölle?
  - Suomi-koulujen oman kokemuksen hyödyntäminen?
  - Suomi-koulujen sijaintimaiden koulutuksen kehittämiseen liittyvän kokemuksen hyödyntäminen?
  - Muita näkökulmia?

**Kiitos ja
hyvää alkavaa lukuvuotta!**